

fortsættes og naturligvis heller ikke tilsløre, at der i mange tilfælde er anført gode og dækkende titler, bl.a. til artikler i større leksika. Uden litteraturhenvisninger er dog henimod $\frac{1}{3}$ af samtlige artikler, helt overvejende kortere begrebsafklaringer, men fx. også »Biblioteker«, »Historisk periodedeling« og »Kongedømme«.

Til hjælp ved benyttelsen findes dels henvisninger mellem artiklerne (herunder til kort), dels et meget omfattende register. Henvisningerne er ikke altid tilstrækkelige, fx. er det vanskeligt at finde frem til omtalen af fredsprojekterne for Europa før 19. årh., der er behandlet i »Europabevægelsen« (sp. 235), men uden henvisning fra »Fredsbevægelsen« eller fra denne i registret. Sædvanligvis yder det femspaltede register (over 12.000 indgangssord) dog glimrende støtte til fuld udnyttelse af værkets indhold; det er her glædeligt at møde et godt underinddelt register, selv om store henvisningsblokke ikke helt har kunnet undgås. Alfabetiseringsprincippet, der i teksten ikke volder besvær, kan her godt give overraskelser, indtil det er erkendt. Mod sædvanlig registerpraksis er der ikke konsekvent oplyst forbogstaver eller årstal på de optagne personer, men alene givet initialer, hvor de også findes i teksten. Måske en følge af manglende forbogstaver er det, at Primo de Rivera kun kan findes under Rivera og ikke på den rigtige plads under Primo de Rivera, Miguel. I enkelte tilfælde er relevante i teksten fremhævede begreber helt uden registerindgang, fx. bastard-feudalisme (sp. 251), Bill of Rights (sp. 742), enhedsværn (sp. 1338), public utilities (sp. 766), samtidshistorie (sp. 431) og Treuga Dei (sp. 311), ligesom der ved få indgange mangler henvisninger til alle de pågældende steder i teksten, fx. trekants-handel sp. 790, kultursystem sp. 496 og Bretagne sp. 1089.

Unøjagtigheder og trykfejl i et værk af dette omfang kan ikke helt undgås, men de er overraskende få i tallet – dog skal E. Meuvret (sp. 909, også således i reg.) være Jean Meuvret; Tolbert Lanston er fejlagtigt blevet til Landston, Chamorro til Chamorto og det internationale arkivtidsskrift omdøbt til »Archivium«; berigende er det at erfare, at biografi (reg. s. 5) skal være undergået en drejning i retning af personalehistorie.

Inden for de afstukne grænser er der trods de fremførte anker skabt et fremragende hjælpemiddel, hvis største svaghed er dets pris, der nok vil forhindre det i at få helt så stor udbredelse, som det fortjener, selv om den i forhold til omfang og udstyr næppe kan betegnes som urimelig.

KARL EVALD KRISTENSEN

Nordisk rättshistorisk litteratur 1956–65. En bibliografisk förteckning sammanställd av SIGNE CARLSSON. Skrifter utgivna av Institutet för Rättshistorisk Forskning. Ser. I. Rättshistoriskt Bibliotek. Bd. 19. Stockholm, Nordiska Bokhandeln, 1972. iv, 281 s. 50 sv. kr.

I fortsættelse af bibliografierne fra 1941–49 og 1950–55 har Institut för rättshistorisk forskning som bind 19 i serien *Rättshistoriskt Bibliotek* udsendt en ny, men langt mere omfattende fortegnelse over nordisk retshistorisk litteratur for 10-året 1956–65. Det øgede omfang skyldes ikke blot den naturlige accession som følger af stigende produktivitet, men også at flere emneområder end tidligere er optaget.

Fortegnelsen, som er sammenstillet af førstebibliotekar i Lund, fil. dr. Signe Carlsson, bygger videre på den af Hillevi Vretli rejste struktur. Der indledes med henvisninger til bibliografier, arkivvæsen, retskildepublikationer og samle-værker samt skrifter med alment og blandet retshistorisk indhold. Derefter følger i traditionel systematik en gennemgang efter retsdiscipliner. Kataloget afsluttes med miscellanea om rettens kulturhistorie, person- og arbejds historie.

Fremhæves bør det, at recensioner både i nordiske tidsskrifter og aviser fortsat finder plads under de enkelte titler. Men når Signe Carlsson afstår fra at tage hensyn til avisartikler og kronikker om retshistoriske emner, må det alligevel noteres med en vis beklagelse.

Ingen, som arbejder seriøst med nordisk historie og retshistorie, bør undlade at have dette værk indenfor gribevidde, selvom enhver der får fat i det, som jeg med længsel og forventning vil se frem til den næste 10-års bibliografi.

INGER DÜBECK

Industriens historie i Norge. En bibliografi. Redigeret af T. A. HØEG og G. C. WASBERG. Norges Industriforbund. Oslo, 1972. 172 s.

Ved sit 50-års jubilæum i 1969 udsendte Norges Industriforbund et oversigtsværk, *Industriens historie i Norge*, forfattet af professor A. Strømme Svendsen og dr. G. C. Wasberg. Den sidstnævnte har nu i samarbejde med universitetsbibliotekar T. A. Høeg fremstillet et tiltrængt supplement til dette værk (der ikke har kilde- eller litteraturhenvisninger) i form af en norsk industrihistorisk bibliografi.

Bibliografien, der hverken er annoteret eller nummereret, er opdelt i to hovedafsnit: litteratur der behandler flere brancher (opstillet regionalt) og litteratur om enkelte brancher og virksomheder. Hertil føjer sig person-, firma- og sagregistre samt en oversigt over relevant litteratur på hovedsprogene. Forfatterne angiver ikke eksplicit deres udvælgelseskriterier – »...en del af den ganske omfattende industrihistoriske litteratur som foreligger« – men påpeger dog, at de har set bort fra visse emner (industripolitiske indlæg, fagforeninger, biografier, håndværk etc.) og nærmere angivne materialegrupper (avisartikler, artikler i lokalhistoriske tidsskrifter, visse offentlige publikationer etc.). På disse felter er den interesserede stadig henvist til at benytte Norsk bokfortegnelse, Norsk tidsskriftindeks, Norsk historisk bibliografi eller eventuelle andre specialbibliografier. En nærmere redegørelse især for forfatternes afgrænsning mellem håndværk og industri havde været ønskelig.

Mere betænkeligt forekommer det imidlertid, at selv en udenlandsk læser ret let kan finde bemærkelsesværdige og uforklarlige udeladelser (f.eks. E. Bull: »Industrialization as a Factor in Economic Growth. Norway«, *First International Conference of Economic History*, Paris, 1960, s. 261–272; K. Moen: *Kongsberg Sølvverk 1623–1957*, Oslo, 1967; B. Lorentzen: *Norsk Næringsliv gjennom tidene*, Oslo, 1969). Bibliografien vil således efter anmelderens mening afgjort kunne tilfredsstille behovet hos dem, der blot ønsker en tidsbesparende og lettilgængelig genvej til norsk industrihistorisk litteratur; dyberegående studier forudsætter dog fortsat en selvstændig gennemgang af grundmaterialet.

OVE HORNBY